

Актуальність туберкульозу під час пандемії COVID-19

Валецький Юрій Миколайович

док.мед.наук, професор, завідувач кафедри медсестринства КЗВО
«Волинський медичний інститут», професор кафедри сімейної медицини
(факультету післядипломної освіти) Львівського національного
медичного університету ім. Д. Галицького

Валецька Руслана Омелянівна

канд.мед.наук, доцент, доцент кафедри медсестринства КЗВО
«Волинський медичний інститут», доцент кафедри сімейної медицини
(факультету післядипломної освіти) Львівського національного
медичного університету ім. Д. Галицького

Патракеєва Любов Ярославівна

викладач-методист КЗВО «Волинський медичний інститут»

Новак-Мазепа Христина Олегівна

викладач кафедри медсестринства КЗВО «Волинський медичний
інститут»

Дильдіна Анна Андріївна

студентка 4 курсу КЗВО «Волинський медичний інститут»

Актуальність. Епідемія туберкульозу триває у всьому світі. Вплив пандемії COVID-19 на її перебіг є не вивченим і не прогнозованим, на даному етапі.

Мета: провести аналіз літературних даних, що стосуються туберкульозу в період пандемії COVID-19.

Основні результати. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), від інфекційних захворювань нижніх дихальних шляхів, у тому числі вірусної пневмонії при COVID-19, померло 2,6 млн осіб, що

виявилося четвертою причиною смертності у світі після ішемічної хвороби серця, інсульту, хронічної обструктивної хвороби легень.

В Україні перший випадок COVID-19 діагностований 03 березня 2020 р. і до 31 грудня 2021 р. вірусом SARS-CoV-2 заразилося 3672675 осіб, з них видужали - 3474931 (94,61 %) і померли від COVID-19 - 96089 (2,62 %) хворих, решту (101655 або 2,76 %) - ще лікувалися. Причому, за даними офіційної статистики, серед померлих в Україні у 2021 році за причинами смерті COVID-19 зайняв друге місце (12,04 %) після хвороб системи кровообігу (60,20 %). До того ж, у цьому році на туберкульоз припало 0,39 %.

Туберкульоз і COVID-19, хоч спричиняються різними збудниками, але характерною спільною ознакою є повітряно-крапельний і крапельний шлях поширення, і найчастіше уражуються легені. У такий спосіб туберкульоз і COVID-19 вважають взаємопов'язаними захворюваннями оскільки:

а) хворі на COVID-19 можуть заразитися мікобактерією туберкульозу, що погіршить перебіг обох захворювань;

б) хворі на туберкульоз можуть заразитися коронавірусною інфекцією, що обтяжить перебіг обох захворювань;

в) хворі, які вилікувалися від туберкульозу, можуть захворіти на COVID-19 і отримати рецидив туберкульозу.

Згідно з Доповіддю ВООЗ про глобальну боротьбу з туберкульозом у 2021 р., пандемія COVID-19 серйозно підірвала успіхи, досягнуті у боротьбі з цим захворюванням у всьому світі: вперше за понад десять років внаслідок пандемії COVID-19 показники смертності від туберкульозу суттєво зросли.

Інтегральне дослідження 43 протитуберкульозних центрів із 19 країн показало вплив пандемії COVID-19 на протитуберкульозні служби, зокрема була погіршена діагностика латентної туберкульозної інфекції, нових випадків туберкульозу, лікарсько-стійкого туберкульозу,

збільшилася смертність від туберкульозу, зменшилося відвідування амбулаторних клінік. Подібну тенденцію підтвердили й інші дослідники .

Ряд досліджень доводять, що пандемія COVID-19 може призвести до збільшення захворюваності на туберкульоз, зростання поєднаних форм і летальності через труднощі виявлення туберкульозу на фоні COVID-19 і розвиток ускладнень після перенесеного захворювання.

У вітчизняній літературі здебільшого публікували або про безпосередньо COVID-19 та його ускладнення, або про вплив COVID-19 на різні пульмонологічні захворювання, у тому числі у віддаленому періоді. Проте українські фахівці на момент написання цієї інформації не публікували про вплив епідемії COVID-19 на ситуацію з туберкульозу в Україні. Зважаючи на це, а також на протилежні погляди щодо впливу COVID-19 на статистичні показники з туберкульозу, ми вважаємо за доцільне вивчити дане питання [1 - 21].

Висновки: 1. Триває епідемія туберкульозу на тлі пандемії COVID-19.

2. Прогноз що до епідеміологічної ситуації з туберкульозу та COVID-19 у ближчі роки є не відомим.

3. Потребує вивчення вплив пандемії COVID-19 на епідемію туберкульозу і навпаки.

Список використаних джерел:

1. Басанець А. В., Єрмакова О. В., Крюкова Л. Б. та ін. Гостра респіраторна хвороба COVID-19 як проблема професійної патології. Укр. пульмонол. журнал, 2021, № 2, с. 25–29.

2. ВОЗ (2021). Информационная записка ВОЗ. COVID-19: соображения в отношении лечения туберкулеза (ТБ). – ВОЗ, 2021. – 17 с.

3. Гаврисюк В. К. КТ-семиотика поражений легких при коронавирусной болезни (COVID-19). Укр. пульмонол. журнал, 2020, № 2, с. 13–18. DOI 10.31215/2306-4927-2020-108-2-13-18.

4. Дужий І. Д., Олещенко Г. П., Голубничий С.О. та ін. Гемопневмоторакс і пневмоторакс як ускладнення COVID-19 (випадки з практики). Туберкульоз, легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція, 2021, № 2, с. 39–43.
5. ДюБаске Л., Тодоріко Л. Д., Коваль Г.Д. та ін. Практичні питання астми й алергії та COVID-19 Огляд літератури. Частина II. Туберкульоз, легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція, 2022, № 1, с. 58–65.
6. Кульчавеня Е. В. Внелегочный туберкулез во время пандемии COVID-19: особенности выявления и течения. Consilium Medicum, 2021, Т. 23, № 7, с. 585–589. DOI: 10.26442/20751753.2021.7.201134
7. Лебедева И. Б., Шмакова М. А., Дроздова О. М., Брусина Е. Б. Смертность при COVID-19 на фоне туберкулеза: систематический обзор и мета-анализ. Фундаментальная и клиническая медицина, 2022, № 7 (1), с. 78–85. <https://doi.org/10.23946/2500-0764-2022-7-1-78-85>.
8. Мінфін України (2022). Коронавірус COVID-19: загальна статистика // <https://index.minfin.com.ua/reference/coronavirus/>
9. Рекалова Е. М., Лискина И. В., Маевский Е. Н., Кулик Н. И. Случай COVID-19 с атипичным поражением легких и прижизненным гистологическим исследованием. Укр. пульмонолог. журнал, 2021, № 29 (3), с. 41–47. DOI: 10.31215/2306-4927-2021-29-3-41-47.
10. Русакова Л. И., Кучерявая Д. А., Стерликов С. А. Оценка влияния пандемии COVID-19 на систему оказания противотуберкулезной помощи в Российской Федерации. Современные проблемы здравоохранения и медицинской статистики, 2021, № 2, с. 553–577. DOI 10.24412/2312-2935-2021-2-553-577
11. Туберкульоз в Україні (аналітично-статистичний довідник) / ДЗ «Центр медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України». – К., 2019–2021 рр. (електронна версія).
12. Фещенко Ю. І., Дзюблик О. Я., Дзюблик Я. О. та ін. Негоспітальна пневмонія, асоційована з COVID-19: погляд на лікування.

Укр. пульмонол. журнал, 2020, № 2, с. 5–12. DOI: 10.31215/2306-4927-2020-108-2-5-12.

13. Шкарин В. В., Ковалишена О. В., Муртаева А. А. и др. Новая коронавирусная инфекция: аспекты комплексной коморбидности. Эпидемиология и Вакцинопрофилактика, 2022, Т. 21, № 2, с. 98–107. <https://doi.org/10.31631/2073-3046-2022-21-2-98-107>

14. Chiang C-Y., Islam T., Xu C., et al. The impact of COVID-19 and the restoration of tuberculosis services in the Western Pacific Region. *Eur. Respir. J.* 2020, V. 56, 2003054 [<https://doi.org/10.1183/13993003.03054-2020>].

15. Gupta N., Ish P., Gupta A. et al. A profile of a retrospective cohort of 22 patients of COVID-19 with active/treated tuberculosis. *Eur. Respir. J.* 2020; in press (<https://doi.org/10.1183/13993003.03408-2020>).

16. Khurana A. K., Aggarwal D. The (in)significance of TB and COVID-19 co-infection. *Eur. Respir. J.*, 2020, V. 56, 2002105 [<https://doi.org/10.1183/13993003.02105-2020>].

17. McQuaid C. F., Vassall A., Cohen T. et al. COVID/TB Modelling Working Group. *Int. J. Tuberc. lung. dis.*, 2021, V. 25, № 6, с. 436–446. <http://dx.doi.org/10.5588/ijtld.21.0148>

18. Mishra A. K., George A. A., Sahu K. K. et al. Review of clinical profile, risk factors, and outcome in patients with Tuberculosis and COVID - 19. *Acta Biomed*, 2021, Vol. 92, № 1, e2021025. DOI: 10.23750/abm.v92i1.10738.

19. Migliori G. B., Thong P. M., Alffenaar J-W. et al. Gauging the impact of the COVID-19 pandemic on tuberculosis services: a global study. *Eur Respir J* 2021; in press (<https://doi.org/10.1183/13993003.01786-2021>)

20. Osipov T. Tuberculoza în perioada pandemiei COVID-19 (Reviul literaturii). *Buletinul AŞM*, 2021, Vol. 71, № 3, p. 64–66; <https://doi.org/10.52692/1857-0011.2021.3-71.31>

21. Rădulescu A. Tuberculosis and COVID-19 co-infection — clinical characteristics. *Acta medica Transilvanica*, 2021, Vol. June 26, № 2, p. 17–19; DOI: 10.2478/amtsb-2021-0025.